

חקר שיעור (Lesson Study)

גישה לחקר הפרקטיקה

בינוני

3 מפגשי קהילה

משך

קהילה
מקצועית לומדת

קהל יעד

רקע

כיצד אפשר להתמודד עם קושי נקודתי של תלמידים בהבנת נושא מסוים?
מה עומד בבסיס הקושי הזה? האם הבעיה היא באופן ההוראה?
או שיש תחומים נוספים שחשוב לתת עליהם את הדעת?
אילו פרקטיקות עומדות לרשות המורים והמורות בתחום דעת מסוים בבקשם להתמודד עם בעיה זו?

חקר שיעור מתואר במחקר כ"מערכת לתכנון ולשיתוף פרקטיקות וידע מקצועי, שבמסגרתה מורים לומדים מניסיונם של עמיתים למקצוע באמצעות חקר, תכנון, צפייה ודיון על אודות שיעור שמתקיים בכיתה".
השיטה עניינה בפיתוח משותף של שיעור המוגדר באמצעות נושא מסוים, ולא באמצעות יחידת הזמן הנדרשת כדי ללמד. התהליך מתמקד בתכנון, בהוראה ובדיון מסכם, ומבוסס על ייצוגי הוראה ולמידה.

תכנון על ידי מנחה הקהילה

1. רציונל: הגדרת הנושא הנלמד והמצב הנוכחי (מדוע יש צורך בשינוי?) בשיתוף עם **המורה המציג/ה**.
2. קביעה של יעדי הלמידה (האישיים והכיתתיים) ושל אסטרטגיית הלמידה: כיצד תשפר ההתערבות את למידת התלמידים?
3. קריאת ספרות רלוונטית ותכנון שיעור/י המחקר הפתוחים (Open Research Lessons) שיועברו בכיתה.

צפייה

4. הצגה של מנחה הקהילה את אופן העבודה בגישה שיתופית (פעילה ולא סבילה).
5. העברת השיעור הנחקר על ידי **אחד מחברי הקהילה**: העברת מהלך השיעור ללא פרשנות, ותיאור עובדתי - מה עשיתי ואיך התלמידים הגיבו. שאר חברי/ות הקהילה צופים/ות בשיעור, מתעדים/ות ובוחנים/ות את התגובות של קבוצת מיקוד של תלמידים שהוגדרה מראש. אחרי השיעור מומלץ לנהל שיחה עם התלמידים הללו, כדי לקבל מידע נוסף.
6. הצפת הקושי של **המורה המציג/ה** בהעברת השיעור, בליווי פרשנות מצידו/ה.
7. כתיבת מערך להתנסות בכיתה ומשוב על מודל השיעור הראשון שהביא/ה המורה המציג/ה.

חקר שיעור (Lesson Study)

גישה לחקר הפרקטיקה

צפייה (שאלות והצעות לפתרון)

איך מתבצעת כתיבה משותפת של מערך?

(קהילה מורכבת מ-15 משתתפים, ולפי השיטה נדרשים רק שמונה משתתפים) לכן ניתן לבצע את השלבים הבאים:

- חברי הקהילה צריכים להיות מוכוונים יצירה, ולא רק מוכוונים שיתוף.
- הדגש צריך להיות על מה שמעניין ורלוונטי למורי הקהילות.
- הקמת צוותים וחלוקת תפקידים בתוכם, כדי לקדם את כתיבת המערך.
- אפשרות חלוקת הקהילה לשתי קבוצות כתיבה בד בבד, או צמצום הסבבים.
- הסתכלות על התהליך כבניית יסודות לעבודה נרחבת יותר מהשימוש בגישה יש לתכנן את הקבוצות כך שיהיו הטרוגניות ככל האפשר.

איך הקהילה צופה בשיעור מסוג זה?

שיעור דיגיטלי ב-ZOOM.
אירוח של חבר/ת קהילה אחד/ת לפחות בשיעור, שמתעד/ת אותו.
הזמנת חברי הקהילה (או צוות מתוכה) לצפות בשיעור בכיתה.

תחקור

8. קיום תהליך צוותי רפלקטיבי אחרי השיעור (או במועד סמוך), שבו נבחנת הצלחת התהליך לאור היעדים באמצעות שימוש בעדויות מהשיעור ומתגובות התלמידים. תיעוד התהליך והמסקנות בכתב.

איך נותנים/ות משוב רפלקטיבי למערך? (ללא דגש מיוחד על מורה או תלמיד/ה) - שינוי בסוג ובדרך המשוב

ראשית יש להסכים על מערך "צפייה" לצפיית עמיתים, עקב חסמים של המורים. את המשוב יש להתחיל בשיח על ההיבטים החיוביים שהיו בשיעור. ביצוע המשוב דרך הצד המיטיב - הצד הרגשי <<דיציפלינרי>> קוגניטיבי בדיקת הערך המוסף שמקבל המשוב לוקח מהתהליך.

9. שיפור התהליך לאור המסקנות, ועריכת סבב נוסף שבו מלמד מורה אחר. תהליך שלם כולל לרוב שלושה סבבי למידה.

חקר שיעור (Lesson Study)

גישה לחקר הפרקטיקה

תחקור

מהם החסמים (מבחינת סדירויות, רגישויות, חששות של מורים ועוד...) ליישום, וכיצד ניתן להתגבר עליהם?

פתרון מוצע	חסם
שיתוף של המורה בתהליך היצירה יתרום גם ל"מסוגלות" ולמוטיבציה, ואולי אף ל"תחושת בעלות"	לא תמיד המורים יעבירו את ההתנסות - המערך לא שלי וקשה לי להתחבר אליו
הקדשת זמן מוגדר לשלב החקירה	חוסר זמן ואפשרות להעמקה במערך
הכנת הלבבות ללמידה מתפתחת דווקא כחלוצים בתחום החקר	התנגדות של המורים למערך ניסיוני עקב הלחץ שלהם ללמד את הנושאים הרגילים
השקעה מעמיקה תקדם את כלל הקהילה	יש הרבה סוגיות להתייחסות בקהילה, ובעייתי להתמקד במערך אחד ולהשקיע בו זמן רב

סיכום הגישה

